

Sygn. akt II CSK 730/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku C.R.
przy uczestnictwie Miasta K., Skarbu Państwa -
reprezentowanego przez Prezydenta Miasta K.
oraz A.Ż.
o wznowienie postępowania w sprawie Ns [...] /59,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 kwietnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej skarżącego C.R.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 6 kwietnia 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /17,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) stwierdza, że uczestnicy ponoszą we własnym zakresie koszty związane z ich udziałem w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnik powołał się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), mającą wynikać z „nie odniesienia się przez Sąd Okręgowy w K. do tego, jakie przepisy prawa w jego ocenie regulowały kwestie posiadania nieruchomości na terenie miasta K. przed wybuchem II wojny światowej oraz po jej zakończeniu, oraz jakie fakty zadecydowały o zastosowaniu lub niezastosowaniu owych przepisów (zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (...), oraz zarzut niewłaściwego zastosowania przepisów Kodeksu Napoleona (...))”.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiąże się z ewidentną i widoczną już na pierwszy rzut oka wadliwością zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, nie publ. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). W postanowieniu z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Sąd Najwyższy wyjaśnił ponadto, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skarżący nie wywiódł, że między zarzucanym przez niego naruszeniem prawa procesowego a zapadłym w sprawie orzeczeniem może istnieć tego rodzaju relacja. Utrzymuje natomiast, że uchybienia

Sądu Okręgowego odnoszące się do sposobu umotywowania postanowienia uniemożliwiają dokonanie kontroli tego postanowienia.

Stosownie do art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W związku z art. 391 § 1 k.p.c. przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c. do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji; sąd odwoławczy obowiązany jest zamieścić w uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2010 r., II PK 46/10, nie publ. i wyrok SN z 9 września 2010 r., I CSK 679/09, nie publ.).

Za utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego trzeba uznać pogląd, że wady uzasadnienia orzeczenia tylko wtedy mogą okazać się skutecznie podniesioną podstawą kasacyjną, gdy są tego rodzaju, iż uniemożliwiają skontrolowanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zasadności podniesionych podstaw kasacyjnych. Wbrew zarzutom skarżącego, z motywów zaskarżonego postanowienia można wyprowadzić wnioski zarówno co do tego, które z ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego zostały zaaprobowane przez Sąd Okręgowy, a które i w jakim zakresie zostały przez ten Sąd skorygowane na podstawie materiału dowodowego zebranego w aktach sprawy i powtórnie ocenionego.

Uczestnik powołał się też na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które przedstawił w formie pytania: „Czy w wypadku, gdy zgodnie z przepisami art. 2228, 2229, 2232 i 2234 Kodeksu Napoleona, znajdującymi zastosowanie w sprawie w związku z art. 1 ust. 1 Dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy dnia 2 sierpnia 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych,

posiadanie mogło polegać wyłącznie na samej możliwości władania oraz domniemywano jego ciągłość, dla przyjęcia, iż majątek stał się majątkiem opuszczonym w rozumieniu Dekretu o majątkach opuszczonych i ponemieckich, wystarczające jest niewykazanie, iż posiadacz mienia po 1 września 1939 r. podejmował akty władzy wobec mienia (na posiadaczu nieruchomości spoczywa ciężar dowodu kontynuowania posiadania pomimo wybuchu wojny), czy też konieczne jest wykazanie konkretnej okoliczności pozwalającej uznać, iż posiadanie zostało przerwane („na Skarbie Państwa spoczywa ciężar dowodu, że posiadanie zostało przerwane, a jeśli konieczne jest wykazanie takiej okoliczności, to czy okolicznością taką mogą być czynności podejmowane przez okupanta, a stanowiące „gwałt” w rozumieniu art. 2233 Kodeksu Napoleona?

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (nieopubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie, jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Problem sformułowany przez skarżącego nie ma cech opisanych wyżej. Trzeba dodać, że został on sformułowany na gruncie przepisów zastąpionych nowszymi regulacjami, których wykładania ustalona została w nauce i praktyce wiele lat temu, w okresie, gdy obowiązywały. Trudno ją aktualnie korygować.

Wbrew tezom stawionym przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sądy orzekające w niniejszej sprawie nawiązały do tego, „jakie przepisy uznają za regulujące posiadanie z punktu widzenia możliwości zastosowania art. 1 ust. 1 Dekretu”. Sąd Okręgowy odwołał się przy tym do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z 21 stycznia 2005 r., I C 619/04 i podkreślił, że termin posiadanie na gruncie dekretu z 8 marca 1946 r. musi być rozumiany zgodnie z ogólnymi przepisami prawa cywilnego regulującymi posiadanie w poszczególnych dzielnicach kraju, a za poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 26 sierpnia 2004 r., I CK 138/04 przyjął, że utrata posiadania w rozumieniu dekretu oznacza rezygnację z posiadania, jako stanu faktycznego chronionego prawnie.

Sąd Okręgowy zaakceptował też stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w niniejszej sprawie, że to wnioskodawca domagający się ustalenia, że Skarb Państwa nabył własność nieruchomości na podstawie art. 34 dekretu z 1946 r., gdyż jej właściciele utracili posiadanie nieruchomości w związku z wojną rozpoczętą 1 września 1939 r., a po zakończeniu wojny do dnia 31 grudnia 1955 r. nie podjęli działań zmierzających do odzyskania posiadania nieruchomości, miał obowiązek okoliczności te wykazać. O zasadach rozkładu ciężaru dowodu Sądy wypowiedziały się zgodnie z poglądem prezentowanym przez skarżącego. W świetle faktów ustalonych w sprawie Sądy obu instancji uznały jednak, że wnioskodawca sprostął w niej obowiązkowi wykazania okoliczności przytoczonych wyżej, a skarżący w istocie kwestionuje to stanowisko.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 1, art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. - Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

a.1.